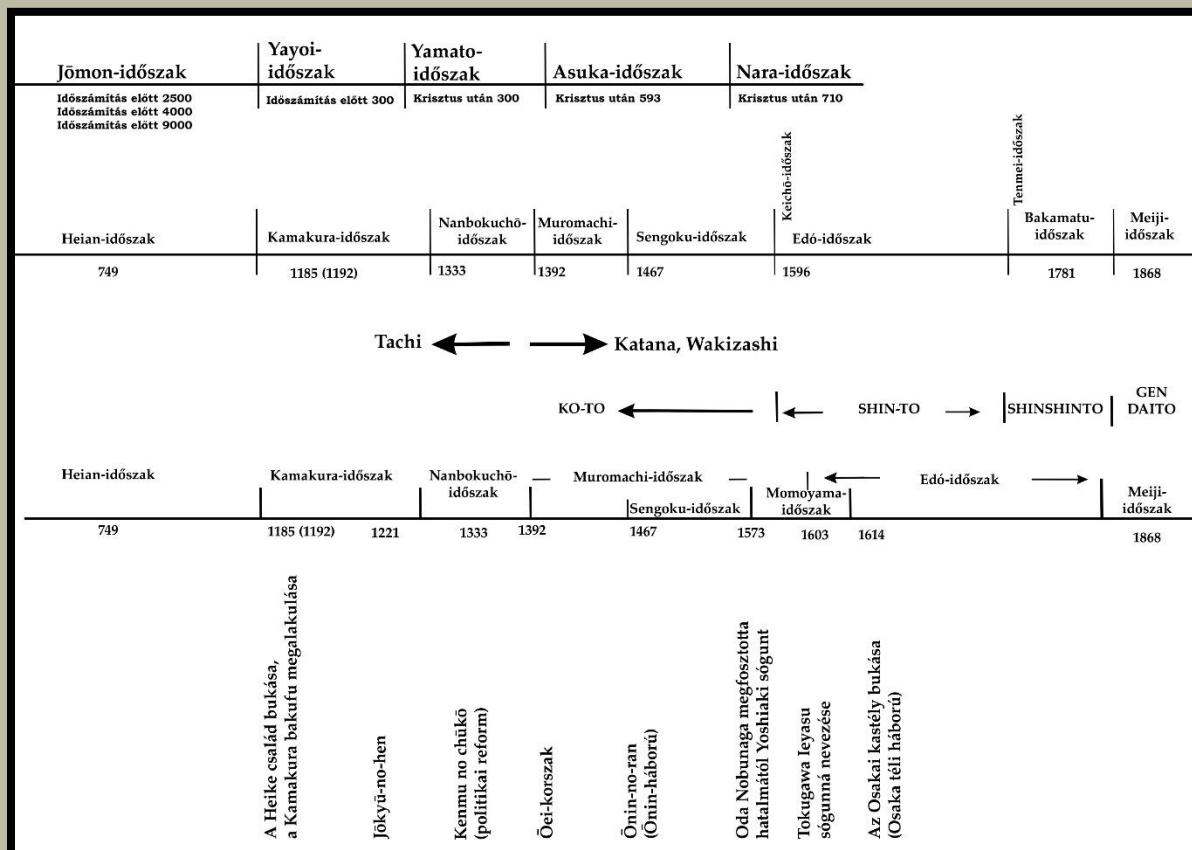

A japán kardok időrendje

Nézzük meg az alábbi idővonalat. Az egyes fejezetek elején hasonló idővonalat találunk majd, ahogy azt a következő ábrán is láthatjuk. Ez jó kiindulópontot és vizuális referenciát ad ahhoz, hogy könnyebben megértsük, éppen mely történelmi időszakról lesz szó az adott fejezetben.

A felső, rövidebb idővonal a *Jōmon*-korszaktól a *Nara*-korszakig terjedő időszakot mutatja, amelyet a japán kardok történetének szempontjából *Jōkō-tō* korszaknak nevezünk.

A "japán kard" (日本刀, *nihontō*) kifejezést a szűkebb értelemben vett japán kardokra használjuk, amelyek a *Heian*-korszak (794–1185) után készültek.

A *Jōkō-tō* korszak kardjai általában a régészeti kutatások tárgyát képezik, nem tartoznak a klasszikus kardtanulmányozás körébe. A következő fejezetben részletesen e korai korszak sajátosságait tárgyaljuk.

A fenti ábrán három idővonal látható. Az alsó vonal a japán történelem általános korszakolását követi, amelyet a legtöbb iskolai tankönyv is használ. A középső idővonal viszont kifejezetten a japán kardok tanulmányozására szolgál, és pontosabb iránymutatást nyújt a kardformák és stílusok fejlődési szakaszairól. Írásaim ezt a középső idővonalat követik, így az időrendi kontextus könnyen követhető marad.

A fejezetek elején megjelenő idővonal-diagram segíti az eligazodást az adott korszakban tárgyalt kardok formai, stiláris és technikai jellemzői között, hiszen a kardokat a korukra jellemző forma, stílus és trend alapján csoportosítom.

A különbség a Tachi (太刀), Katana (刀), Wakizashi (脇差), Tanto (短刀) között.

A *Muromachi* időszak előtt (1392 előtt) készült kardokat *tachi* (太刀) néven emlegetik. A *Muromachi* (室町) időszak után készült kardokat *katana* (刀) és *wakizashi* (脇差) néven ismerjük, amelyeket együtt hordtak. A *tantō* egy rövid tőr, amelyeket az idők folyamán folyamatosan készítettek.

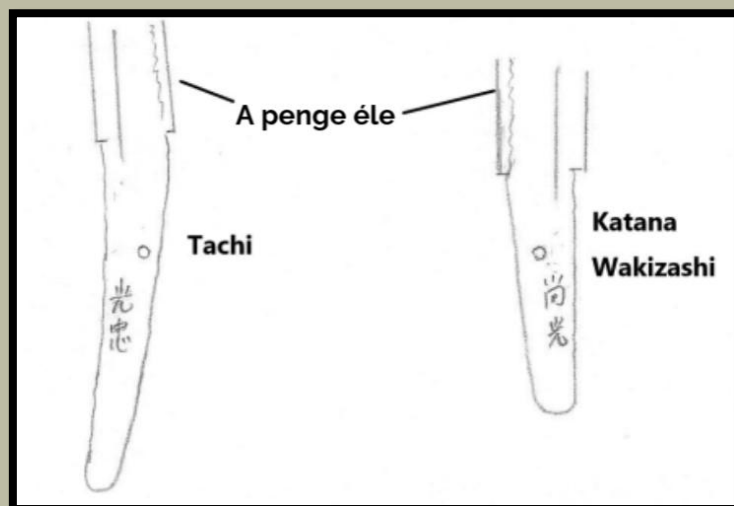
A különbség a *tachi* és a *katana* között a hordás módjában rejlik:

- A *tachi*-t a derékszíjra függesztették, úgy, hogy a penge éle lefelé nézett.
- A *katana*-t és a *wakizashi*-t (együtt hordva *daishō* 大小, jelentése „nagy és kicsi”) az öv és a test közé dugták, a penge oldala felfelé nézett.

Általában a *tachi* hosszabb, mint a *katana*. A *wakizashi* rövidebb, mint a *katana*. A *tantō* a legrövidebb mind közül.

Ha egy kardot egyenesen magunk elé tartunk, és a penge éle (*ha*) jobbra van, és az aláírás (*mei*) felénk néz, akkor az *tachi mei*.

Ha egy kardot egyenesen magunk elé tartunk, és a penge éle balra van, és az aláírás felénk néz, akkor az *katana* vagy *wakizashi mei*.

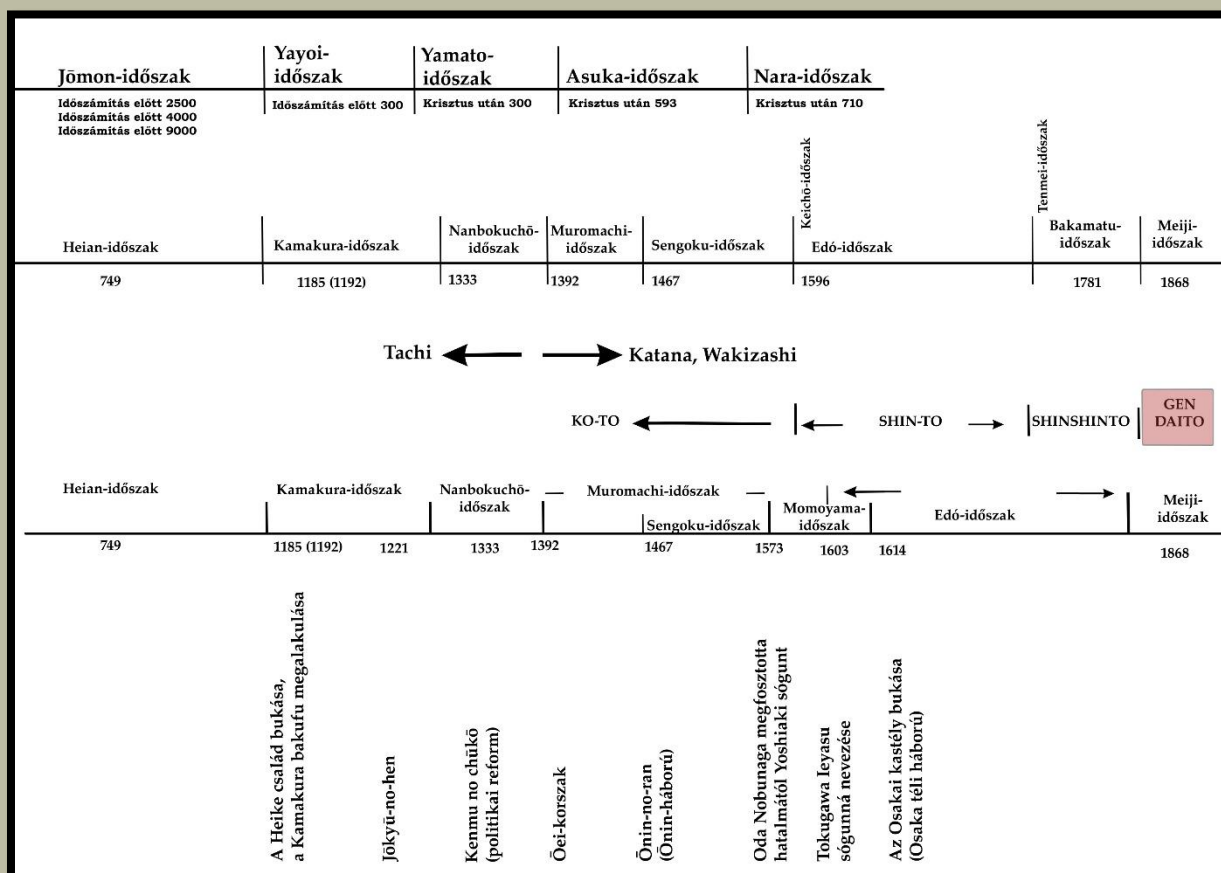
Ko-to (古刀) Shin-to (新刀) Shinshin-to (新々刀) Gendai-to (現代刀)

A *Ko-tō* a *Heian*-korszak (794–1192) és a *Keichō*-korszak (1596–1614) kezdete között készült kardokat jelenti. A *Shin-tō* kardok a *Keichō*-korszak (1596–1614) és a *Tenmei*-korszak (1781–1789) között készültek. A *Shin Shin-tō* kardokat a *Bakumatsu*-időszakban (1781–1868) készítették. A *Gendai-tō* a *Meiji*-restaurációtól (明治 1868) napjainkig tartó időszakban készült kardokat jelenti.

Bár a korszakok vagy az időszakok elnevezései gyakran egyik napról a másikra változtak a történelem során bekövetkezett politikai vagy dinasztikus változások következtében, a kardok stílusának változása mindig fokozatos volt.

Az általános történelemben a *Bakumatsu*-időszak egyszerűen az *Edo*-korszak utolsó szakaszát jelenti. A kardok osztályozása szempontjából azonban a *Bakumatsu*-időszak a *Tenmei*-korszak (天明, 1781) körüli időszaktól az 1868-as *Meiji*-korszak kezdetéig tart.

2. rész

A piros rész jelzi az itt tárgyalt időszakot

Az 1. fejezet idővonalában említésre került, hogy a *gendai-tō* (現代刀) kifejezés azokra a japán kardokra vonatkozik, amelyeket a *Meiji-restaurációtól* (明治維新, 1868) napjainkig terjedő időszakban készítettek. A *Meiji*-kor kezdete óta több mint 150 év telt el, és bár ezt az egész korszakot egységesen a *gendai-tō* kategóriájába sorolják, a kardok minősége, készítési módja és funkciója tekintetében jelentős különbségek figyelhetők meg.

Az egyik legmarkánsabban elkülönülő csoportot a *gun-tō* (軍刀), vagyis katonai kardok alkotják. Ezeket a kardokat az első és a második világháború során szolgálati célokra kovácsolták, és sok esetben nem a hagyományos japán kardkészítési technikákat alkalmazták (mint például a több rétegű hajtogatás vagy a differenciált hőkezelés). Számos *gun-tō* markolata szablyaszerű, és formájában is eltér a klasszikus *nihontō* kialakítástól.

Ezek közül is külön csoportot képeznek az úgynevezett *Shōwa-tō* kardok (昭和刀), amelyeket a második világháború idején gyártottak nagy tömegben. Ezek a kardok gyakran barna bőrborítású hüvelyt kaptak, és céljuk inkább funkcionális, mint esztétikai vagy rituális volt. Bár volt néhány kivétel, ezek túlnyomó többsége ipari eljárással készült, és nem tartozik a tradicionális kardművesség körébe.

A japán kardok tudományos vizsgálatában a *gun-tō* típusú kardokat általában nem sorolják a hagyományos tanulmányozás tárgyai közé, mivel nem képviselik a klasszikus kovácsolt kardok művészi és technikai értékeit. A *gendai-tō* kategórián belül ezért a *gun-tō* kardok jóval alacsonyabb értéket képviselnek, mind esztétikai, mind történeti szempontból.

A *Meiji*-restauráció (明治維新) időszakában különleges kardtípusok is készültek, amelyeket *Meiji-ishin-tō* (明治維新刀) vagy *Kin'ō-tō* (勤王刀) néven ismerünk. Ezeket a kardokat olyan meghatározó történelmi személyiségek viselték, mint *Saigō Takamori* (西郷隆盛) és *Sakamoto Ryōma* (坂本龍馬), akik kulcsszerepet játszottak a régi rendszer megdöntésében és az új, modern Japán megalapításában.

A *Meiji-ishin-tō*-k jellemzően hosszú, gyakran akár három láb (kb. 90 cm) hosszúságú pengével készültek, és gyakran egyenes kialakításúak, görbület nélkül. Ezek a kardok inkább a korszak eszmei és politikai szimbólumai voltak, mintsem harci használatra szánt fegyverek.

Napjainkban is számos kiváló kardkovács dolgozik Japánban, akik a tradicionális technikákat követve csodálatos *gendai-tō*-kat (現代刀) készítenek.

Közülük többen elnyerték az "Élő Nemzeti Kincs" (人間国宝, *Ningen Kokuhō*) címet is, amely a japán kulturális örökség továbbörökítőinek legnagyobb elismerése.

Fontos megjegyezni, hogy bár a *gendai-tō* gyűjtőfogalomként minden kardot magában foglal, amelyet a *Meiji*-restaurációtól napjainkig készítettek, minőségük, készítési módjuk, valamint funkciójuk tekintetében jelentős különbségek vannak e kardok között. Egyesek kizárólag ceremoniális vagy szimbolikus célra, mások pedig harci használatra vagy gyűjtői értéként készültek, míg a legkiválóbb darabok valódi műalkotásként is megállják a helyüket.

Egy „Élő Nemzeti Kincs”, *Miyairi Shōhei* (宮入昭平) mester által kovácsolt kard van a bátyám tulajdonában.

Original source: <https://studyingjapanesewords.com/2018/11/10/2-timeline-part-2/>